

НЕОПХОДНО РЕДЕФИНИСАЊЕ ЗАДАТАКА МЕЂУНАРОДНЕ МИСИЈЕ НА КОСМЕТУ

РЕГИОН БЕЗАКОЊА

Оклевање Савета безбедности ОУН да што хитније наложи међународној мисији на Космету примену офанзивне противтерористичке стратегије подстиче албанске екстремисте да наставе са тероризмом као средством за разбијање територијалног интегритета балканских држава. Почетак преговора о коначном статусу Космета повољан је, односно прави тренутак за примену такве стратегије.

Крајем септембра 2005. године бивши безбедносни стручњак Оебса Томас Гембил, који је од 1999. до 2004. године у име ОУН на Космету био задужен за регион Гњилана, доставио је америчкој агенцији *Sajberkast wuz servis* извештај у коме оцењује да је Космет, и поред пет година надзора ОУН, остао регион безакоња у рукама "албанске мафије" и поприште непрекидног етничког чишћења Срба и других мањина на Космету. На том простору све је већа и инфилтрација исламских фанатика.

Веродостојност Гембилове оцене потврдили су сами албански екстремисти. Они су почетком октобра 2005. године активирали део својих терористичких група (*Црне сенке*), чији су припадници, обучени у црне униформе, пресретали возила и шиканирали људе који су путовали друмовима Космета. Истовремено су извели неколико терористичких напада. Поново је избила на видело суштина проблема у јужној српској покрајини – тероризам албанских екстремиста, који ужива свестрану подршку Одељења Ал каиде за Европу, дакле – транснационалних исламиста, с једне стране, и Мисије ОУН на Космету и привремених косметских институција, са друге стране. Дакле, није реч о мафији, већ о терористима који су се овога пута представили као *Армија за независно Косово*, не скривајући своје намере.

■ ТРАЖЕЊЕ СПАВАЧА

Видљива је и ангажованост Бин Ладенових (вођа исламистичке терористичке мреже Ал каида) и Заркавијевих (вођа огранка Ал каиде у Ираку) оперативаца, финансијера и инструктора не само на Космету већ и на западном Балкану. Они настоје да максимално искористе указану прилику и регрутују чланове међу локалним Албанцима, ојачају активне ћелије терориста и успоставе "спавачке" ћелије које могу активирати у погодном тренутку да "своју душу дају Алаху и Великој Албанији", у складу са девизом исламиста да шихад мора тријумфовати.

Доказа о активностима исламистичких терориста на Космету је на претек. То је, рецимо, и саопштење број 1 *Армије за независно Косово* од 5. октобра 2005, у

коме се посланицима Скупштине Косова прети ликвидацијом, уколико до 15. октобра не прогласе "независност Косова", а "издајницима" из редова Албанаца је забрањено смрћу. Надаље, Мисија ОУН (Унмик и Кфор) квалификована је као модерни окупатор, коме је поручено да ослободи све "ратне затворенике" које је киднаповео од 2000. године; у супротном, после 15. октобра, "за сваког ратног затвореника" убиће десет полицајаца Унмика.

Подсећамо да је исламистичка терористичка група Бригада Хавс ел Масри, 16. јула 2005. упутила ултиматум европским државама које имају војнике у Ираку да их повуку у року од месец дана, јер ће у противном бити изложени атентатима по угледу на лондонски. Односно „после тог рока неће бити других порука, већ ће се прећи на дело и биће мртвих у срцу Европе... Биће то крвав рат у служби Бога“.

У поменутом саопштењу *Армије за независно Косово*, албанско становништво у Србији (на Космету и подручју општина Прешево и Бујановац), у Црној Гори, Македонији и Грчкој, позива се на оружану побуну против матичне државе с циљем "уједињења албанских земаља у једну албанску државу". Дакле, заговара се разбијање територијалног интегритета балканских земаља.

■ НЕУВЕРЉИВ ОДГОВОР

Након истека ултиматума (15. октобар 2005) активне ћелије албанских терориста извеле су низ усклађених акција. Председник Скупштине Косова Нецад Даци изјавио је да косовски Албанци "ни живи ни мртви" не могу прихватити ништа друго, осим независности Космета, дакле, безобзирно је позвао своје сународнике на насиље. Припадници и симпатизери организације "Самоопредељење", које предводи Албин Курти, 19. октобра у центру Приштине напали су представнике Унмика. На путу Урошевац–Штрпце, 26. октобра, напали су ватреним оружјем возило Косовске полицијске службе, у коме су се налазила четири полицајца српске националности, а 29. октобра – полицијски пункт у селу Велики Трновац, општина Бујановац. Терористички састави *Црних сенки* појачали су противзакониту контролу путника на друмовима и "модерним окупаторима" (међународним снагама) успели да наметну типичан полицијски час, јер су их принудили да избегавају кретање друмовима Космета увече од осамнаест сати до јутро у осам.

Наведене чињенице о усклађеном деловању албанских екстремиста на Космету највише су забринуле непосредне жртве албанских терориста – српске цивиле. Нажалост, не и оне који су надлежни да их заштите од албанских терориста – Унмик, Кфор и привремену косметску администрацију.

Док је портпарол Косовске полицијске службе за пећки регион Ави Морина (17. октобра) уверавао јавност да нема ничега што званично може потврдити да у неком делу Космета припадници *Армије за независно Косово* контролишу грађане и возила на друмовима, командант мултиетничке бригаде Исток Џон Харел тврдио је потпуно супротно. Он је изјавио да појављивање наоружаних лица у маскираним униформама у појединим деловима Косова, посебно у Метохији, изазива и узнемирење Кфора, али "на све те појаве ми ћемо реаговати њиховим хапшењем и предавањем на даљу обраду полицији".

Ни комесар полиције Унмика на Космету Кај Витруп није скривао намеру да минимизира деловање албанских терориста. Како друкчије оценити његову изјаву на конференцију за новинаре (19. октобра) у Приштини да су се на западу Космета појвиле

организоване и наоружане групе у црним униформама, али да безбедност није угрожена, јер те криминалне групе немају подршку народа. Било је такође неуверљиво његово упозорење да ће бити ухапшен свако ко покуша да се "понаша и делује као полиција", будући да није навео ко ће хапсити "илегалне полицајце" у периоду од осамнаест сати увече до осам јутро.

Мисија ОУН на Космету оваквим понашањем охрабрује веровање албанских екстремиста да извођењем терористичких аката и претњама оружаној побуном могу принудити "модерног окупатора" да се повуче са Космета. Демонстранти Албина Куртија приликом напада на Унмик у Приштини носили су мајице на којима је било написано "Крај", позивајући тако на повлачење Мисије ОУН са Космета.

■ БЕЗБЕДНОСТ ГРАЂАНА

Обезбеђење личне и имовинске сигурности грађана Космета остаје кључни задатак цивилне и војне мисије ОУН. Међутим, неопходна је радикална промена у начину његовог извршавања. Садашњу дефанзивну стратегију, која недовољно одвраћа и охрабрује, треба заменити офанзивном противтерористичком стратегијом, која гарантује успешну идентификацију екстремиста и терориста, укључујући и њихове финансијере.

Суштина овакве противтерористичке стратегије је у усклађеном предузимању пре свега неоружаних, али и оружаних мера. Реч је о планском и динамичном спровођењу политичких мера којима се санкционишу говор мржње, подстицање на насиље и величање тероризма. Затим, информативно-пропагандним мерама становништву Космета била би објашњена погубност успостављања "великоалбанског пројекта" који подразумева разбијање територијалног интегритета балканских држава.

Обавештајним мерама били би откривени екстремистичко-терористички састави и правовремено онемогућено њихово деловање. Истоветна ефикасност била би изражена у односу на финансирање албанског тероризма. Та група усклађених мера, чији је носилац Унмик, била би подржана војним мерама чији је носилац Кфор.

Евентуално оклевање Савета безбедности ОУН да што хитније наложи међународној мисији на Космету да отпочне са применом офанзивне противтерористичке стратегије за уништавање,

значило би директно подстицање албанских екстремиста да наставе са тероризмом као средством за разбијање територијалног интегритета балканских држава. Извориште оваквог модела противтерористичког реаговања је у свим резолуцијама Савета безбедности из ове области, усвојених после 2000. године. Треба имати у виду да команду над Кфором на Космету има НАТО, чије се земље чланице веома успешно, управо оваквим моделом, бране од исламистичких и других терориста. Зато је упутније да одмах отпочну са применом такве врсте одбране од тероризма на Космету, јер ће бити касно када устано-

ве да је нека терористичка ћелија извела напад на њиховом тлу, а имала је логистичку и кадровску помоћ са Космета.

Почетак преговора о коначном статусу Космета повољан је, односно прави тренутак да се примени таква противтерористичка стратегија. Не буде ли искоришћена ова прилика, мало је вероватно да ће се повећањем броја међународних војника и полицајаца постићи било каква напредак у успостављању стабилног стања на Космету. У ствари, међународна мисија ће наставити да саучествује у дестабиловању региона, што јој мандат, свакако, не дозвољава. ■

Др Милан МИЈАЛКОВСКИ

ПРЕИСПИТИВАЊЕ МАНДАТА

Мисија ОУН на Космету није успешно извршила основни задатак – да обезбеди личну и имовинску сигурност свих становника Космета. Од њеног размештања до данас, албански терористи извели су готово 6.000 напада само на српске цивиле, у којима је киднаповано, убијено и телесно повређено више од 3.000 људи. У овом критичном тренутку, када албански терористи прете и припадницима Мисије ОУН, неопходно је преиспитивање њеног мандата. Није спорно да садашњи контингент од 18.000 међународних војника и око 7.000 полицајаца на Космету треба ојачати и да они треба ту да остану и после преговора о коначном статусу Космета. Али њихови задаци треба да буду прецизније дефинисани и подвргнути периодичној контроли независне међународне комисије, у чијем саставу би требало да буду и представници свих етничких заједница на Космету и Владе Републике Србије.